

บทที่ ๑ ว่าด้วยอุโบสถ

บทที่ ๒ ว่าด้วยอุโบสถศีล

รัตนตรัย แปลว่า แก้ว ๓ ประการ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ บุคคลที่จะนับถือพระพุทธศาสนานั้น จะเข้ามาในฐานะเป็นภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ล้วนต้องเข้ามาทางพระรัตนตรัย และต้องเปล่งวาจาว่า พุทธัง สาระณัง คัจฉามิ, อัมมัง สาระณัง คัจฉามิ, สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ, เพราะฉะนั้นพระรัตนตรัย จึงเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดของชาวพุทธทุกคน

ความหมายของพระรัตนตรัย

- ๑) **พุทธะ** หมายถึง ผู้รู้ คือ ทรงสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม ผู้ตื่นคือ ทรงปลุกให้ผู้อื่นตื่นจากความหลับด้วยอำนาจกิเลส ผู้เบิกบาน คือ เป็นผู้รู้แล้วและยังสามารถกำจัดกิเลสให้สิ้นไปจากขันธสันดานของตนจนอิมเอบิเบกบานในธรรมที่ได้ตรัสรู้
- ๒) **ธัมมะ** หมายถึง สภาพที่ทรงไว้ คือ ทรงรักษาผู้ปฏิบัติตามไว้ไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว หรือโดยสูงสุดได้แก่มรรคผลและนิพพาน
- ๓) **สังฆะ** หมายถึง หมู่หรือคณะ เป็นชื่อของหมู่หรือคณะของบุคคลผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่เสมอกัน คือ ภิกษุและศีล

ความหมายของสรณคมน์

สรณคมน์ หมายถึง การถึงพระรัตนตรัยว่าเป็นสรณะ คือ มีใจที่เคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย จนสามารถทำใจให้เป็นสมาธิ ซึ่งนำไปสู่การกำจัดกิเลสภายในของตัวเอง

การขาดสรณคมน์ การขาดสรณคมน์มีเพราะเหตุ ๓ ประการ

- ๑) **เพราะความตาย** การขาดสรณคมน์ เพราะความตายเป็นการขาดที่ไม่มีโทษ คือไม่ทำให้ไปสู่ทุกขภูมิ
- ๒) **เพราะทำร้ายพระพุทธเจ้า**
- ๓) **เพราะหันไปนับถือศาสนาอื่น** การขาดสรณคมน์เพราะหันไปนับถือศาสนาอื่น แม้ไม่มีโทษในทุคติ แต่เป็นคนที่น่าตำหนิในปัจจุบัน

สรณคมน์เศร้าหมอง

บุคคลผู้มีสรณคมน์เศร้าหมองเพราะเหตุ ๔ ประการ คือ

- ๑) **ความไม่รู้** คือ ไม่ศึกษาเล่าเรียนพระพุทธศาสนา แต่คิดเอาเอง ปฏิบัติเอาเอง แล้วนำไปสั่งสอนผู้อื่น
- ๒) **ความรู้ผิด** คือ เรียนพระปริยัติธรรมแต่ไม่เชื่อพระไตรปิฎกอรุณกถา ตั้งตัวเองเป็นศาสดาตีความเอาตามใจชอบ
- ๓) **ความสงสัย** คือ สงสัยว่าพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ มีจริงหรือเปล่า ทำบุญได้บุญจริงหรือเปล่า ทำบาปแล้วได้บาปจริงหรือเปล่า เป็นต้น
- ๔) **ความไม่เอื้อเฟื้อ** คือ ไม่ประพฤติเอื้อเฟื้อต่อพระรัตนตรัยด้วยกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ที่ประกอบด้วยเมตตา ทั้ง ๔ ประการนี้แม้สรณคมน์ไม่ขาดก็ทำให้สรณคมน์เศร้าหมอง

๑. คำว่า ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ กล่าวถึงพระรัตนตรัยใด ?

ก. พระพุทธเจ้า	ข. พระธรรม
ค. พระสงฆ์	ง. ถูกทุกข้อ

๒. คำว่า พุทธะ มีความหมายตรงกับข้อใด ?

ก. ผู้รู้แจ้งโลก	ข. ผู้อดทน
ค. ผู้สิ้นกิเลส	ง. ผู้ตรัสรู้

๓. ข้อใด ไม่ใช่สาเหตุของการขาดสรณคมน์ ?

ก. ความตาย	ข. ทำร้ายพระศาสดา
ค. ความเมา	ง. นับถือศาสนาอื่น

๔. คำว่า สรณะ หมายถึงอะไร ?

ก. ไตรลักษณ์	ข. ไตรรัตน์
ค. ไตรสิกขา	ง. ไตรมาส

๕. ข้อใด ไม่มีโทษเพราะขาดสรณคมน์ ?

ก. ตาย	ข. ทำร้ายพระศาสดา
ค. นับถือศาสนาอื่น	ง. ถูกทุกข้อ

๖. คำว่า รักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปสู่ที่ชั่ว เป็นคุณพระรัตนตรัยใด ?

ก. พระพุทธ	ข. พระธรรม
ค. พระสงฆ์	ง. ไม่มีข้อถูก

๗. คำว่า สามิจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ กล่าวเพื่อระลึกถึงพระรัตนตรัยใด ?

ก. พระพุทธเจ้า	ข. พระธรรม
ค. พระสงฆ์	ง. ถูกทุกข้อ

๘. การติเตียนพระรัตนตรัยทำให้ไตรสรณคมน์เป็นอย่างใด?

ก. บกพร่อง	ข. เศร้าหมอง
ค. ต่างพร้อย	ง. ขาดลงทันที

๙. การขาดสรณคมน์ ย่อมไม่เกิดขึ้นในบุคคลประเภทใด ?

ก. พระโสดาบัน	ข. อุบาสก
ค. อุบาสิกา	ง. บุคคลทั่วไป

อธิบายอุโบสถศีล ๘ ลักษณะ

ศีลข้อที่ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่าสัตว์

จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้มีเมตตาจิตในมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายป้องกันการทำลายชีวิตผู้อื่น

ข้อห้าม ๓ ประการ คือ

- ๑) ห้ามฆ่า ไม่ว่าฆ่าเอง หรือใช้คนอื่นฆ่า
- ๒) ห้ามทำร้ายร่างกาย มี ๓ ลักษณะ คือ ทำให้พิการ ทำให้เสียโฉม ทำให้บาดเจ็บ
- ๓) ห้ามทรมาน คือ ทำการทรมาน มี ๕ ลักษณะ คือ ใช้งานหนักเกินกำลัง กักขังให้อดอยาก นำไปด้วยวิธีทรมาน เล่นสนุกแก่งสัตว์เล่น ผจญสัตว์นำสัตว์มาสู้กัน

องค์แห่งศีลข้อที่ ๑ :

- ๑) สัตว์มีชีวิต
 - ๒) รู้ว่าสัตว์มีชีวิต
 - ๓) จิตคิดจะฆ่า
 - ๔) พยายามฆ่า
 - ๕) สัตว์ตายเพราะความพยายามนั้น
- ถ้าครบทั้ง ๕ ข้อ ศีลขาด ถ้าไม่ครบ ๕ ข้อ ศีลต่างพร้อย
- อานิสงส์ : ร่างกายสมบูรณ์ไม่พิการ มีโรคน้อย อายุยืน

๑. อุโบสถศีลข้อที่ ๑ บัญญัติขึ้นเพื่อให้เกิดเว้นเรื่องใด ?

ก. ฆ่าสัตว์	ข. ลักทรัพย์
ค. เสพกาม	ง. ดื่มสุรา
๒. ข้อใด ทำให้การรักษาอุโบสถศีลข้อที่ ๑ ขาด ?
ก. สัตว์ตาย	ข. ลักของมาได้
ค. ยินดีในการเสพ	ง. คนอื่นเข้าใจคำพูด

๓. คำสั่งใด เป็นองค์ประกอบการล่วงละเมิดอุโบสถศีลข้อที่ ๑ ?

ก. สั่งให้หยุด	ข. สั่งให้ลัก
ค. สั่งให้ปล้น	ง. สั่งให้ฆ่า

๔. ข้อใด เป็นโทษจากการล่วงละเมิดอุโบสถศีลข้อที่ ๑ ?

ก. อายุสั้น	ข. เสียทรัพย์
ค. เสียสติ	ง. ขาดความเชื่อถือ

ศีลข้อที่ ๒ อทินนาทานา เวรมณี เว้นการลักทรัพย์

จุดมุ่งหมาย : เพื่อป้องกันการเบียดเบียนกันทางทรัพย์สินและให้เลี้ยงชีพในทางสุจริต

ข้อห้าม ๓ ประการ คือ

- ๑) โจรกรรม คือ ห้ามทำแย่งโจร ๑๔ อย่าง คือ ลัก ฉก กรรโชก ปล้น ตู๋ ฉ้อ หลอก ลวง ปลอม ตระบัด เบียดบัง สับเปลี่ยน ลักลอบ ยักยอก
 - ๒) อนุโลมโจรกรรม ทำตามโจร ได้แก่ สมโจร, ปอกลอก, รับสินบน
 - ๓) ฉายาโจรกรรม ทำคล้ายโจร
- ทำโจรกรรม ถือว่า ศีลขาด ทำอนุโลมโจรกรรม ฉายาโจรกรรม ถือว่า ศีลต่างพร้อย

องค์แห่งศีลข้อที่ ๒ :

- ๑) ทรัพย์มีเจ้าของ
- ๒) รู้ว่าของมีเจ้าของ
- ๓) จิตคิดจะลัก
- ๔) พยายามลัก
- ๕) ได้ของนั้นมา

ถ้าครบทั้ง ๕ ข้อ ศีลขาด ถ้าไม่ครบ ๕ ข้อ ศีลต่างพร้อย อานิสงส์ : มีทรัพย์มาก, สมบัติไม่ฉิบหายเพราะภัยต่างๆ

๑. อุโบสถศีลข้อที่ ๒ บัญญัติขึ้นเพื่อให้งดเว้นเรื่องใด ?

ก. ฆ่าสัตว์	ข. กินอาหารค้ำ
ค. ร้องเพลง	ง. ลักทรัพย์

๒. คำสั่งใด เป็นการล่วงละเมิดอุโบสถศีลข้อที่ ๒ ?

ก. สั่งให้พูดปด	ข. สั่งให้ลักขโมย
ค. สั่งให้ทำร้าย	ง. สั่งให้ฆ่า

๓. ข้อใด ทำให้การรักษาอุโบสถศีลข้อที่ ๒ ขาด ?

ก. สัตว์ตาย	ข. แต่งกายสวยงาม
ค. กลืนอาหารลงคอ	ง. ลักของมาได้

๔. ข้อใด เป็นโทษจากการล่วงละเมิดอุโบสถศีลข้อที่ ๒ ?

ก. อายุสั้น	ข. สุขภาพไม่แข็งแรง
ค. เสื่อมทรัพย์	ง. เกิดโรคร้าย

๕. อุโบสถศีลข้อที่ ๒ สอนให้เห็นความสำคัญเรื่องใด ?

ก. ทรัพย์สิน	ข. ชีวิต
ค. ความอดทน	ง. ความซื่อสัตย์

ศีลข้อที่ ๓ อพรหมจริยา เวรมณี เว้นจากการเสพเมถุน อันเป็นข้อห้ามแก่การประพฤติดพรหมจรรย์

จุดมุ่งหมาย : ป้องกันไม่ให้หมกมุ่นอยู่ในอำนาจแห่งกามราคะ สามารถจะประพฤติตนให้ประเสริฐอย่างพรหมได้ ทำให้จิตไม่ฟุ้งซ่าน หลงระเหิงอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสยิ่ง ๆ ขึ้นไป

เสพเมถุน หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิง ชายกับชาย หรือหญิงกับหญิง เพราะการเสพเมถุนเป็นเหตุให้ผู้เสพหมกมุ่นอยู่ในอำนาจแห่งกามราคะ ไม่สามารถจะประพฤติตนให้ประเสริฐอย่างพรหมได้ ทำให้จิตฟุ้งซ่าน หลงระเหิงอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ข้อห้าม : ห้ามละเมิดอย่างเด็ดขาดกับชายและหญิงทุกประเภท

องค์แห่งศีลข้อที่ ๓ :

- ๑) บุคคลต้องห้าม
- ๒) จิตคิดจะเสพกับบุคคลต้องห้าม
- ๓) พยายามเสพ
- ๔) อวัยวะเครื่องเสพจรดถึงกัน

ถ้าครบทั้ง ๔ ข้อ ศีลขาด ถ้าไม่ครบ ๔ ข้อ ศีลต่างพร้อย

อานิสงส์ : ไม่มีศัตรูเบียดเบียน, ไม่เกิดเป็นหญิง, กะเทย

๑. อุโบสถศีลข้อที่ ๓ บัญญัติขึ้นเพื่อให้งดเว้นเรื่องใด ?

ก. เสพกาม	ข. เต็มรั้า
ค. ร้องเพลง	ง. แต่งตัว

๒. ข้อใด ทำให้การรักษาอุโบสถศีลข้อที่ ๓ ขาด ?

ก. คนอื่นเข้าใจคำพูด	ข. สัตว์ตาย
ค. ยินดีในการเสพ	ง. ลักของมาได้

๓. อุโบสถศีลข้อที่ ๓ มุ่งให้คนละกิเลสใด ?

ก. มานะ	ข. ราคะ
ค. โทสะ	ง. ทิฏฐิ

๔. อสังฆธรรมอันเป็นข้อห้ามแก่พรหมจรรย์ คือข้อใด ?

ก. ร่วมประเวณี	ข. ความตาย
ค. ความแก่	ง. ความพลัดพราก

ศีลข้อที่ ๔ มุสาวทา เวรมณี เว้นจากการพูดปด

จุดมุ่งหมาย : เพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน ทำลายผลประโยชน์ของผู้อื่นด้วยคำพูดไม่จริง ช่วยส่งเสริมให้มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อกัน

ข้อห้าม ๓ ประการ คือ

๑) **มุสา** คือ การโกหก เช่น ปด, หลอก, กลับคำ, พูดเกินจริง, พูดคลุมเครือ, ยุยงให้แตกกัน, พูดยอ, ทนสาบาน, พูดอำความ, อวดอ้างวิชาให้เขาเชื่อ

๒) **อนุโลมมุสา** พูดเรื่องไม่จริง ที่ไม่ใช่เพื่อโกหก แต่มุ่งให้เขาเจ็บใจ เช่น สับปลับ พูดกลับกลอกไปมา, พูดประชด

๓) **ปฎิสสวะ** รับคำแล้วไม่ทำตาม เช่น ผิดสัญญา, คีนคำ คือว่าจะให้แล้วไม่ให้

องค์แห่งศีลข้อที่ ๔ :

- ๑) เรื่องไม่จริง
 - ๒) จิตคิดจะพูดให้ผิดจากความจริง
 - ๓) พยายามพูดออกไป
 - ๔) ผู้ฟังเข้าใจเนื้อความนั้น
- ถ้าครบทั้ง ๔ ข้อ ศีลขาด ถ้าไม่ครบ ๔ ข้อ ศีลต่างพร้อย

อานิสงส์ : อินทรีย์ ๕ ผ่องใส, มีฟันเรียบดี, กลิ่นปากหอม, วาจาศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เชื่อถือ, ไม่พูดติดอ่าง, ไม่เป็นใบ้

๑. อุโบสถศีลข้อที่ ๔ บัญญัติขึ้นเพื่อให้งดเว้นเรื่องใด ?	๓. ข้อใด เป็นโทษจากการล่วงละเมิดอุโบสถศีลข้อที่ ๔ ?
ก. ฆ่าสัตว์ ข. อาหารเย็น	ก. เสียโฉม ข. เสียทรัพย์
ค. กล่าวเท็จ ง. ลักทรัพย์	ค. ขาดความเชื่อถือ ง. ก่อศัตรู
๒. อุโบสถศีลข้อที่ ๔ สอนให้เห็นความสำคัญเรื่องใด ?	๔. ผู้รักษาศีลอุโบสถศีล ไม่ควรกล่าววาจาเช่นไร ?
ก. ความซื่อสัตย์ ข. ความอดทน	ก. ตีฉุน ข. นินทา
ค. ชีวิต ง. ทรัพย์สิน	ค. ว่าร้าย ง. ถูกทุกข้อ

ศีลข้อที่ ๕ สุราเมรัยมิชฌปาหัตถฐานา เวรมณี เว้นจากการดื่มสุรา เมรัย และเสพของมีนเมา

จุดมุ่งหมาย : เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอาการสับสนประมาท สุขภาพ และความเสียหายอันจะเกิดจากการดื่มสุราและเมรัย

ข้อห้าม : ห้ามดื่มน้ำเมาและห้ามเสพสิ่งเสพติดให้โทษ

- ๑) น้ำเมา มี ๒ ชนิด คือ
 - (๑) สุรา (น้ำเมาที่กลั่นแล้ว)
 - (๒) เมรัย (น้ำเมาที่ยังไม่ได้กลั่น เพียงแต่ต้องไว้น เช่น สาโท, กระจก)
- ๒) สิ่งเสพติดให้โทษ เช่น ฝิ่น, กัญชา, มอร์ฟิน, เฮโรอีน, ยาบ้า, ยาไอซ์ เป็นต้น

องค์แห่งศีลข้อที่ ๕ :

- ๑) เป็นน้ำเมาหรือสิ่งเสพติด
 - ๒) จิตคิดจะดื่มหรือเสพ
 - ๓) พยายามดื่มหรือเสพ
 - ๔) ดื่มหรือเสพเข้าสู่ร่างกาย
- ถ้าครบทั้ง ๔ ข้อ ศีลขาด ถ้าไม่ครบ ๔ ข้อ ศีลต่างพร้อย

อานิสงส์ : มีสติทุกเมื่อ ระลึกถึงสิ่งต่างๆ ได้รวดเร็ว, ไม่เป็นบ้า, มีปัญญามาก, คนนับถือ เชื่อถ้อยคำ

๑. ข้อใด ผู้รักษาศีล ๕ และอุโบสถศีลงดเว้นเหมือนกัน ?	๓. ผู้สมณานรักษาศีลอุโบสถศีล ต้องงดเครื่องดื่มประเภทใด ?
ก. งดแต่งตัว ข. งดร้องเพลง	ก. น้ำชา ข. กาแฟ
ค. งดเดินรำ ง. งดดื่มสุรา	ค. สุรา ง. น้ำอ้อย
๒. ข้อใด ทำให้อุโบสถศีลข้อที่ ๕ ขาด ?	
ก. ดื่มสุรา ข. ทำให้สัตว์ตาย	
ค. เสพกาม ง. ลักทรัพย์	

ศีลข้อที่ ๖ วิกาลโภชนา เวรมณี เว้นจากการบริโภคอาหารในยามวิกาล

จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้เป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป เพื่อป้องกันกามกำเริบ และเพื่อตัดความกังวลในเรื่องอาหาร

อาหาร หมายถึง สิ่งที่เป็นของเคี้ยวของบริโภคและของดื่มซึ่งเป็นอาหารทุกชนิด เช่น ข้าว ขนม ปลา เนื้อ ข้าวต้ม โจ๊ก เป็นต้น

วิกาล หมายถึง เวลาตั้งแต่เที่ยงวันไปจนถึงรุ่งอรุณของวันใหม่ จะบริโภคอาหารให้ล่วงล่าช้าไปไม่ได้ จะเป็นเหตุให้ศีลขาด ยกเว้นยาหรือว่าปานะที่พระพุทธรองค์ทรงอนุญาตให้บริโภคได้

องค์แห่งศีลข้อที่ ๖ :

- ๑) เวลานั้นเป็นเวลาตั้งแต่เที่ยงตรงไปจนถึงก่อนอรุณขึ้นใหม่
 - ๒) ของที่กลืนกินนั้นเป็นของนับเข้าในจำพวกอาหาร
 - ๓) พยายามกลืนกินของนั้น
 - ๔) กลืนกินของนั้นจนล่วงล่าช้าลงไป
- ถ้าครบทั้ง ๔ ข้อ ศีลขาด ถ้าไม่ครบ ๔ ข้อ ศีลต่างพร้อย

๑. คำว่า วิกาล ในอุโบสถศีลข้อที่ ๖ หมายถึงเวลาใด ?

ก. เช้า	ข. สาย
ค. ก่อนเที่ยงวัน	ง. หลังเที่ยงวันไปแล้ว

๓. ผู้รักษาอุโบสถศีล ควรบริโภคอาหารในช่วงเวลาใด ?

ก. เช้าถึงเที่ยง	ข. หลังเที่ยง
ค. ป้ายถึงเย็น	ง. กลางคืน

๒. อุโบสถศีลข้อที่ ๖ บัญญัติขึ้นเพื่อห้ามงดเว้นเรื่องใด ?

ก. เสพกาม	ข. อาหารเย็น
ค. ร้องเพลง	ง. เต้นรำ

ศีลข้อที่ ๗ **นัจจะคิระวาทีตะวิสุกะทัสสะนะมาลาคันธะ** วิเลปะนะธารณะ มัณทะนะวิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี

เว้นจากการฟ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี และดูการ เล่นอันเป็นข้าศึกต่อกุศล และเว้นจากการลูบไล้ ทัดทรง ประดับตกแต่งร่างกายด้วยระเบียบดอกไม้ของหอม เครื่องย้อม เครื่องทา

จุดมุ่งหมาย : เพื่อป้องกันไม่ให้กามกำเริบ และเพื่อไม่ให้เสียเวลาไปกับสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เอาเวลาไปบำเพ็ญเพียรดีกว่า

องค์แห่งนัจจคิระ มี ๓ ประการ คือ

- ๑) สิ่งที่คุณหรือฟังมีการฟ้อนรำ ขับร้อง เป็นต้น
- ๒) ไปเพื่อจะดูหรือฟังสิ่งนั้น
- ๓) ดูหรือฟังสิ่งนั้น

องค์แห่งมาลาคันธะ มี ๓ ประการ

- ๑) ของนั้นเป็นเครื่องประดับตกแต่งร่างกาย มีดอกไม้และของหอม เป็นต้น
- ๒) ไม่มีเหตุจำเป็นที่ทรงอนุญาตไว้ เช่น ทายาเพื่อรักษาโรค เป็นต้น
- ๓) ทัดทรง ตกแต่ง ลูบไล้ ของเหล่านั้นด้วยต้องการให้สวยงาม

ถ้าทำครบองค์ ตอนใดตอนหนึ่งของศีลข้อที่ ๗ นี้ ศีลก็ขาดทันที แต่ถ้าทำไม่ครบองค์ ศีลของเราก็ต่างพร้อย

๑. อุโบสถศีลข้อที่ ๗ บัญญัติขึ้นเพื่อตัดกังวลในเรื่องใด ?

ก. การบริโภค	ข. การแต่งตัว
ค. การนั่งนอน	ง. การสนทนา

๒. ข้อใด เป็นโทษจากการล่วงละเมิดอุโบสถศีลข้อที่ ๗ ?

ก. ก่อศัตรู	ข. เสียทรัพย์
ค. อายุสั้น	ง. ทำให้ยินดีในกามคุณ

ศีลข้อที่ ๘ **อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนา เวระมะณี** เว้นจากการนั่งหรือนอนบนที่นอนสูง หรือนั่งที่นอนใหญ่

จุดมุ่งหมาย : เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่ผู้ใช้ และเพื่อไม่ให้กามกำเริบ

องค์แห่งศีลข้อที่ ๘ :

- ๑) ของนั้นเป็นที่นั่งหรือที่นอนอันสูงหรือใหญ่
- ๒) ตัวเองรู้ว่าเป็นที่นั่งหรือที่นอนอันสูงใหญ่
- ๓) นั่งหรือนอนบนที่นั่ง หรือที่นอนนั้น

ถ้าครบทั้ง ๓ ข้อ ศีลขาด ถ้าไม่ครบ ๓ ข้อ ศีลต่างพร้อย

บทที่ ๓ ว่าด้วยอานิสงส์ของอุโบสถ

๑) โคपालกอุโบสถ หมายถึง อุโบสถที่อุบาสกอุบาสิกา รักษา มีอาการเหมือนคนเลี้ยงโค คำนึงอย่างนี้ว่า วันนี้ โคเที่ยวหากินในที่โน้น ๆ ตีมน้ำในที่โน้น ๆ ที่นี้ พຼ່ງนี้โคจักเที่ยวหากินในที่โน้น ๆ จักตีมาน้ำในที่โน้น ๆ ฉนั้นใด คนรักษาอุโบสถบางคนมีใจไปกับความอยาก ใช้วันให้หมดไปด้วยความอยากนั้น การรักษาอุโบสถเช่นนี้ย่อมไม่มีผลมาก ไม่มีอานิสงส์มาก

๒) นิคคัณฐอุโบสถ หมายถึง อุโบสถของนักบวชนอกพระพุทธศาสนา ประกาศตนอย่างนี้ว่า ข้าพเจ้าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ๆ ในที่ไหน ๆ และความกังวลในสิ่งอะไร ๆ และในที่ไหน ๆ ก็ไม่มี แต่ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น

๓) อริยอุโบสถ หมายถึง อุโบสถที่อุบาสกอุบาสิกา รักษา ประเสริฐพิเศษโดยข้อปฏิบัติ ระลึกถึงอนุสสติทั้ง ๕ คือ

๑) พุทธานุสสติ

๒) ธัมมานุสสติ

๓) สังฆานุสสติ

๔) สีลานุสสติ

๕) เทวตานุสสติ

๑. อุโบสถศีลใด เปรียบได้กับการรักษาอุโบสถของนักบวชนอกพระพุทธศาสนา ?

ก. ปกติอุโบสถ

ข. นิคคัณฐอุโบสถ

ค. อริยอุโบสถ

ง. นิพพัทธอุโบสถ

๒. อุโบสถศีลประเภทใด ผู้สมათานรักษาได้รับอานิสงส์มากที่สุด ?

ก. โคपालกอุโบสถ

ข. นิคคัณฐอุโบสถ

ค. อริยอุโบสถ

ง. ปฏิชาครอุโบสถ

๓. อุโบสถศีลประเภทใด มีอาการเหมือนคนรับจ้างเลี้ยงโค ?

ก. โคपालกอุโบสถ

ข. ปฏิชาครอุโบสถ

ค. ปกติอุโบสถ

ง. นิพพัทธอุโบสถ

ปัญหาและเฉลยวิชาอุโบสถศีล (วินัย)

ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับมัธยมศึกษา

๑. คำว่าอุโบสถแปลว่าอะไร?

ก. การเข้าจำ

ข. การจำพรรษา

ค. การปฏิบัติธรรม

ง. การอดอาหาร

๒. การรักษาอุโบสถ หมายถึง การรักษาศีลประเภทใด

ก. ศีล ๕

ข. ศีล ๘

ค. ศีล ๑๐

ง. ศีล ๒๒๗

๓. อุโบสถศีล เป็นศีลสำหรับใคร

ก. ภิกษุ

ข. สามเณร

ค. แม่ชี

ง. อุบาสกอุบาสิกา

๔. ข้อใด เป็นวัตถุประสงค์ของการรักษาอุโบสถศีล

ก. สะเดาะเคราะห์

ข. ความร่ำรวย

ค. ช่มกิลเลส

ง. บรรลุธรรม

๕. ผู้สมათานรักษาอุโบสถศีล พึงปฏิบัติตนอย่างไร

ก. ให้ทาน

ข. ฟังเทศน์

ค. นั่งสมาธิ

ง. ถูกทุกข้อ

๖. ปกติอุโบสถ กำหนดให้สมათานรักษาดูแลหนึ่งวัน
พระ ?

ก. ๑ วันพระ

ข. ๓ วันพระ

ค. ๔ วันพระ

ง. ๑๒ วันพระ

๗. ปฏิชาครอุโบสถ กำหนดให้สมათานรักษาดูแลเท่าไร ?

ก. วันหนึ่งคืนหนึ่ง

ข. คราวละ ๓ วัน

ค. ๓ เดือน

ง. ๔ เดือน

๘. ปาฏิหาริยอุโบสถ กำหนดให้สมათานรักษาดูแลเท่าไร ?

ก. ๑ เดือน

ข. ๒ เดือน

ค. ๓ เดือน

ง. ๔ เดือน

๙. ปกติอุโบสถกำหนดรักษาดูแลเดือนละ ๔ วัน ยกเว้นวันใด ?

ก. วันขึ้น ๑๔ ค่ำ

ข. วันขึ้น ๑๕ ค่ำ

ค. วันขึ้น ๘ ค่ำ

ง. วันแรม ๘ ค่ำ

๑๐. อุโบสถประเภทใด ท่านกล่าวว่าไม่มีอานิสงส์มาก ?

ก. โคपालกอุโบสถ

ข. นิคคัณฐอุโบสถ

ค. อริยอุโบสถ

ง. ถูกทุกข้อ

๑๑. อุโบสถประเภทใด เปรียบได้กับการถือพรตของนักบวชนอกศาสนา ?

ก. โคपालกอุโบสถ

ข. นิคคัณฐอุโบสถ

ค. อริยอุโบสถ

ง. ถูกทุกข้อ

๑๒. อุโบสถสมัยใด ไม่ประกอบด้วยสรัตนคมน์และองค์ ๘ ?

ก. นอกพุทธกาล

ข. ในพุทธกาล

ค. หลังพุทธกาล

ง. ในปัจจุบัน

๑๓. ข้อใด เป็นอันานิสงส์สูงสุดของการรักษาอุโบสถศีล ?

ก. เข้าถึงสุคติ ข. มีโอกาสสมบัติ

ค. เข้าถึงนิพพาน ง. มีสุขภาพดี

๑๔. ไตรสรณคัมภ์ หมายถึงข้อใด?

ก. พระพุทธรูป ข. พระธรรม

ค. พระสงฆ์ ง. ถูกทุกข้อ

๑๕. สรณคัมภ์ หมายถึงเอาการถึงสรณะในข้อใด ?

ก. พระพุทธรูปเจ้า ข. พระธรรม

ค. พระสงฆ์ ง. ทั้ง ๓ ข้อ

๑๖. ท่านผู้ตรัสรู้ชอบเองแล้วสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม หมายถึง
รตนะใด ?

ก. พระพุทธรูปเจ้า ข. พระธรรม

ค. พระสงฆ์ ง. ทั้ง ๓ ข้อ

๑๗. การถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ หมายถึงอะไร ?

ก. การขอพร ข. การบนบาน

ค. ขอให้คุ้มครอง ง. การปฏิบัติตามคำสอน

๑๘. ผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ปฏิบัติตนอย่างไรถูกต้อง
ที่สุด ?

ก. รับขันธห้า ข. ปฏิบัติขัดเกลากิเลส

ค. เสริมดวงชะตา ง. ปลูกเสกพระ

๑๙. การขาดสรณคัมภ์ อาจเกิดขึ้นได้กับบุคคลใด ?

ก. โสดาบันบุคคล ข. สกทาคามีบุคคล

ค. อนาคามีบุคคล ง. บุคคลทั่วไป

๒๐. ข้อใด เป็นสาเหตุให้สรณคัมภ์เศร้าหมอง ?

ก. ความสงสัยคำสอน ข. ความจน

ค. ความเจ็บป่วย ง. ความตาย

๒๑. ข้อใด เป็นสาเหตุให้สรณคัมภ์ขาด?

ก. ความจน ข. ความเจ็บป่วย

ค. ความชรา ง. ความตาย

๒๒. ผู้ใด เป็นตัวอย่างของผู้ถึงพระรัตนตรัยอย่างมั่นคง ?

ก. พระเทวทัต ข. สุปปพุทธภิกขุ

ค. ตปุสสะ ง. ภัลลิกะ

๒๓. อุโบสถศีลข้อ ๑ ผู้สมาทานรักษาต้องงดเว้นกิริยาใด ?

ก. ฆ่าสัตว์ ข. ลักทรัพย์

ค. เสพกาม ง. ดื่มสุราเมรัย

๒๔. อุโบสถศีลข้อ ๒ ผู้สมาทานรักษาต้องงดเว้นกิริยาใด ?

ก. ฆ่าสัตว์ ข. ลักทรัพย์

ค. เสพกาม ง. ดูการเล่น

๒๕. อุโบสถศีลข้อ ๓ ผู้สมาทานรักษาต้องงดเว้นกิริยาใด ?

ก. ฆ่าสัตว์ ข. ลักทรัพย์

ค. มีเพศสัมพันธ์ ง. แต่งตัว

๒๖. อุโบสถศีลข้อ ๔ ผู้สมาทานรักษาต้องงดเว้นกิริยาใด ?

ก. พุดปด ข. พุดคำหยาบ

ค. พุดส่อเสียด ง. ถูกทุกข้อ

๒๗. อุโบสถศีลข้อ ๕ ผู้สมาทานรักษาต้องงดเว้นกิริยาใด ?

ก. ฆ่าสัตว์ ข. เสพกาม

ค. ดื่มสุราเมรัย ง. กินข้าวยามวิกาล

๒๘. อุโบสถศีลข้อ ๖ ผู้สมาทานรักษาต้องงดเว้นกิริยาใด ?

ก. พุดปด ข. เสพกาม

ค. แต่งตัว ง. กินข้าวยามวิกาล

๒๙. อุโบสถศีลข้อ ๗ ผู้สมาทานรักษาต้องงดเว้นกิริยาใด ?

ก. ร้องเพลง ข. ดูการเล่น

ค. เสริมสวย ง. ถูกทุกข้อ

๓๐. อุโบสถศีลข้อ ๘ ผู้สมาทานรักษาต้องงดเว้นอะไร ?

ก. ที่นอนสูงใหญ่ ข. เครื่องสำอางค์

ค. เงินทอง ง. สุราเมรัย

๓๑. ข้อใด เป็นการทำผิดอุโบสถศีลข้อ ๑ ?

ก. ทำให้สัตว์ตาย ข. ลักทรัพย์มีเจ้าของ

ค. เสพยาบ้า ง. พุดเรื่องไม่จริง

๓๒. ศีลข้อใด ถือปฏิบัติได้ทั้งคนทั่วไปและผู้รักษาอุโบสถ ?

ก. เว้นฆ่าสัตว์ ข. เว้นเสพเมถุน

ค. เว้นวิกาลโภชนา ง. เว้นฟ้อนรำขับร้อง

๓๓. ข้อใด เป็นการทำผิดอุโบสถศีลข้อ ๒ ?

ก. ทรมานสัตว์ ข. ขโมยของ

ค. เสพกาม ง. พุดปด

๓๔. อุโบสถศีลข้อใด แม้ใช้ให้คนอื่นทำแทนก็ผิด ?

ก. ศีลข้อ ๒ ข. ศีลข้อ ๓

ค. ศีลข้อ ๔ ง. ศีลข้อ ๕

๓๕. คำว่า ถือพรหมจรรย์ ในอุโบสถศีลข้อ ๓ หมายถึงเว้น
การกระทำใด ?

ก. ลักทรัพย์ ข. มีเพศสัมพันธ์

ค. พุดเท็จ ง. ดื่มเหล้า

๓๖. การทำผิดอุโบสถศีลข้อ ๔ เกิดขึ้นได้ทางใด ?

ก. กายกับวาจา ข. กายกับใจ

ค. วาจากับใจ ง. กายวาจาใจ

๓๗. อุโบสถศีลข้อ ๕ ห้ามเครื่องดื่มประเภทใด ?

ก. กาแฟ ข. น้ำเมา

ค. น้ำชา ง. น้ำอัดลม

๓๘. ผู้สมาทานรักษาอุโบสถศีล พึงรับประทานอาหารให้
เสร็จก่อนเวลาใด ?

ก. เที่ยงวัน ข. บ่ายโมง

ค. มืดค่ำ ง. เที่ยงคืน

